

Vastaus Tarja Eklundin ja 21 muun valtuutetun aloitteeseen maksuttoman ehkäisyn tarjoamisesta kaikille alle 20-vuotiaille vantaalaisille nuorille

VD/9101/00.02.00.03/2016

JTS/JK/NJ

Valtuutettu Tarja Eklund ja 21 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen.

”Maksuttoman ehkäisyn tarjoamisesta kaikille alle 20-vuotiaille vantaalaisille nuorille.

Tällä hetkellä vantaalaiset alle 20-vuotiaat nuoret saavat 9kk ehkäisytabletti- tai rengasehkäisyn (Vantaan lääkevalikoiman mukaisesti) ilmaiseksi. Lisäksi kaikki ikäryhmät saavat elämänsä ensimmäisen pitkäaikaisen ehkäisimen (kierukat, kapselit) ilmaiseksi ja tämä käytäntö onkin saanut Vantaan raskaudenkeskeytysluvat laskuun erityisesti 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä, mutta myös koko kaupungin tasolla jopa 20 %. Kierukathan ovat nykyään myös synnyttämättömille ensisijaisvaihtoehtojen joukossa. Olisi tärkeää että ehkäisyn käyttö jatkuisi nuorten osalta varmuudella myös ilmaisjakson jälkeen.

THL (Terveystieteiden tutkimuskeskus) ja STM (Sosiaali- ja terveysministeriö) ovat jo vuosia suosittaneet, että kunnat tarjoaisivat maksutonta ehkäisyä nuorille.

Useissa kunnissa on tällä hetkellä vireillä kuntalaisaloitteita maksuttoman ehkäisyn tarjoamisesta nuorille. Aloitteita on tehty ainakin Helsingissä, Turussa ja Savonlinnassa. Espoossa asiasta äänestettiin ja aloite sai kaupunginvaltuustossa enemmistön kannatuksen. Tällä hetkellä Espoo tarjoaa maksuttoman ehkäisyn kolmeksi kuukaudeksi ehkäisyn aloittajalle. Jatkossa ehkäisy olisi maksutonta alle 20-vuotiaille espoolaisille.

Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että raskaudenkeskeytysten määrä on Suomessa vähentynyt ja oli alimmillaan vuonna 2014 verrattuna edeltävään 15 vuoteen. Erityisesti alle 20-vuotiaille tehtyjen raskaudenkeskeytysten määrä on vähentynyt 2000-luvulla Suomessa. Eniten raskaudenkeskeytyksiä tehdään 20–24-vuotiaille, mistä syystä maksutonta ehkäisyä on monissa kunnissa ehdotettu tarjottavan kaikille alle 25-vuotiaille. Olisi hyvä, että käytäntö olisi kaikissa kunnissa sama, ja jatkossa yhdenvertaisuuden takaamiseksi tähän pitäisi pyrkiä valtakunnallisesti.

Me allekirjoittaneet edellytämme, että Vantaa aloittaa maksuttoman ehkäisyn tarjoamisen kaikille alle 20-vuotiaille vantaalaisille.”

Kaupunginvaltuusto 17.10.2016 § 12

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

THL:n Edistä, ehkäise ja vaikuta – seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmassa (1) vuosille 2014–2020 otetaan selvä kanta, että kunnan tai kuntayhtymien tulisi tarjota alle 20-vuotiaille heidän valitsemansa ehkäisy maksutta. Tämä on otettu käytäntöön vasta joissakin Suomen kunnissa mm. Kauniaisissa viime vuonna ja Espoossa ensi vuonna. Raumalla on käytännöstä erinomaisia kokemuksia. Ennen alle 20-vuotiaiden ilmaista ehkäisyä nuorille tehtiin 71 keskeytystä vuonna 2011, kun vuonna 2014 niitä oli vain 40 (2).

Vantaalla on vuodesta 2013 tarjottu kaikille ikäryhmille elämän ensimmäinen pitkäaikainen ehkäisin ilmaiseksi ja lisäksi vuoden 2016 alusta myös aina raskauden keskeytyksen jälkeen ja päihteiden käyttäjille Vinkkari-yhteistyön avulla. Tällä käytännöllä raskaudenkeskeytysten määrä on laskenut vuoden 2012 571 keskeytyksestä vuoden 2015 447 raskaudenkeskeytykseen. Vuonna 2012 raskaudenkeskeytys tehtiin vielä 11,4 naiselle 1000:ta 15–49-vuotiaasta naista kohden, kun vuonna 2015 enää 8,8 1000:ta hedelmällisyysikäistä kohden. Valtakunnallisesti keskeytyksiä tehtiin 8,2 1000:ta hedelmällisyysikäistä naista kohden vuonna 2015. Ensimmäistä kertaa 2000-luvulla Vantaan keskeytysluvat ovat näin alhaiset (3). Pitkäaikaisten ehkäisimien ilmaisjakelun kustannukset ovat

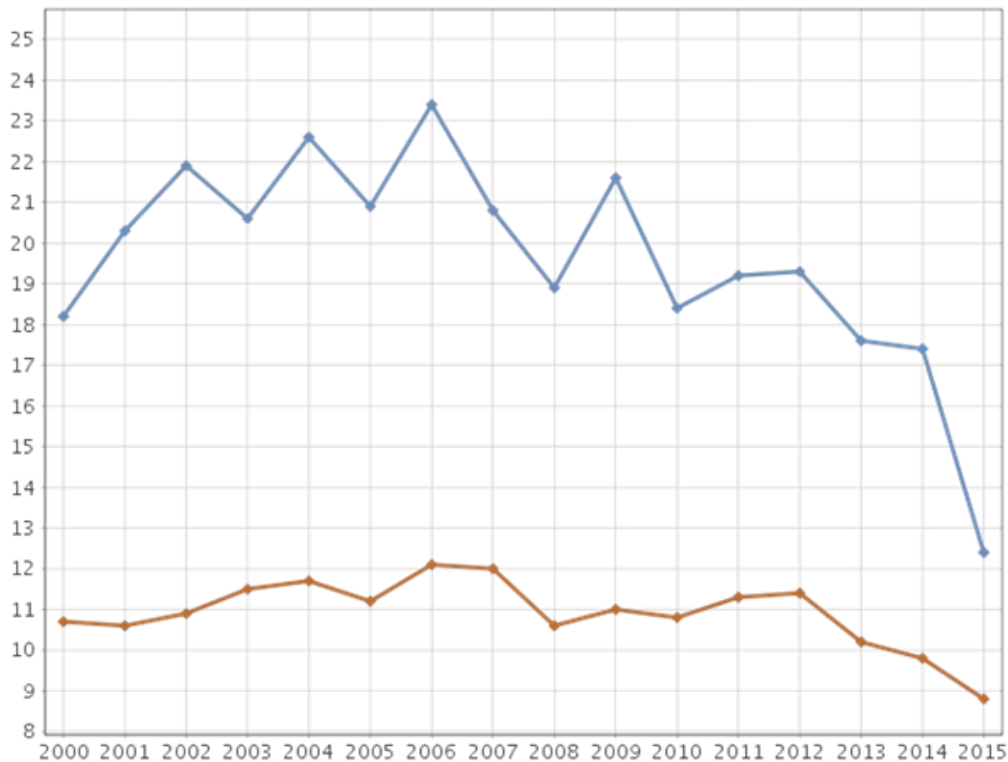
muodostuneet lääkekuluista eli olleet n. 150 000 euroa vuodessa. Perhesuunnitteluneuvolat ovat Vantaalla toimineet jo vuodesta 1975 ja ilmaisjakelu on pystytty toteuttamaan entisellä henkilökunnalla.

Tällä hetkellä perhesuunnitteluneuvoloissa käy 1400 15–19 -vuotiasta vuosittain. Kävijöistä noin 10 % valitsee pitkäaikaisen ehkäisimen, loput 90 % kävijöistä valitsevat muun lyhytaikaisen hormonaalisen ehkäisymenetelmän (yhdistelmäpillerit, keltarauhaspillerit tai ehkäisyrenkaan), joita he saavat 9 kuukauden ajaksi maksutta. Hormonaalisen ehkäisyn kulut kunnalle ovat HUS- apteekin hinnoilla keskimäärin n. 80 euroa vuodessa, valmisteesta riippuen vaihdellen 60–100 euron välillä. Nuori taas maksaa apteekissa ehkäisystä selvästi enemmän. Jos nykyiset lyhytaikaista hormonaalista ehkäisymenetelmää käyttävät alle 20-vuotiaat saisivat ehkäisynsä kunnan maksamana, muodostaisi tämä n. 100 000 euron vuosittaisen kustannuksen. (90 % 1400 kävijästä, 80 euroa vuodessa).

Vantaalla on vuosittain n. 6000 15–19 -vuotiasta naista/tyttöä, samoin miestä/poikaa. Tästä ikäluokasta v. 2015 Taloustutkimuksen mukaan 47 % käyttää ehkäisyä ja heistä 75 % yhdistelmäpilleriä, keltarauhaspilleriä tai ehkäisylaastareita. Näin ollen Vantaalla on vuosittain noin 2100 hormonaalista ehkäisyä käyttävää naista, jotka potentiaalisesti voisivat siis palveluidemme piiriin hakeutua. Jos tämä toteutuisi täysimääräisesti, tarkoittaisi se yhteensä noin 169 000 euron vuosittaista kustannusta. Lisäksi ilmaisen ehkäisyn piiriin kuuluvat myös kondomit, jotka ovat kunnalle kuitenkin edullisia hankkia ja suojaavat myös seksitaudeilta. Henkilöstöresursseja ei ilmaisjakelun vuoksi tarvittaisi lisää, sillä ilmaisjakelu voidaan hyvin toteuttaa nykyisen ehkäisyn seurantarakenteen ja käyntien puitteissa perhesuunnitteluneuvoloissa. Mahdollisille uusille kävijöille saamme resursseja mm. lisääntyvän pitkäaikaisen ehkäisyn käytön myötä vapautuvien seurantakäyntien myötä. Lisäksi reseptin voimassaolon jatkuminen ensi vuonna kahteen vuoteen asti antaa mahdollisuuden harventaa pienen haittavaikutusriskin hormonaalisen ehkäisyn käyttäjien seurantakäyntejä ja täten vapauttaa myös aikoja uusille kävijöille. Pitkäaikaisia ehkäisymenetelmiä on jatkossakin syytä suosia paitsi kustannussyiden, myös tehokkuuden ja vähäisempien käyttäjälle aiheutuvien riskien vuoksi.

Kustannukset ilmaisjakelun laajentamisesta olisivat noin 100 000–169 000 euroa vuodessa. Vuoden 2017 terveystalouden budjettiin ei ole tehty rahavarausta tätä varten. Asia voidaan käsitellä ja päättää seuraavan taloussuunnittelukauden puitteissa.

1. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3
2. <http://yle.fi/uutiset/3-7811041>
3. Vantaan raskaudenkeskeytysluvat 2000-luvulla, sinisellä nuoret 15–24-vuotiaat, oranssilla kaikki hedelmällisyysikäiset 15–49-vuotiaat

Kaupunginhallitus 14.11.2016 § 13

Sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Tarja Eklundille ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 12.12.2016 § 8

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Terveyspalvelujen johtaja Jarmo Kantonen, puh. 09 8392 6195, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi